

Länsstyrelserna i Gävleborgs och Dalarnas län

Nr 1 – 2021 Årgång 20

Landsbygdsnytt

Så kan du delta i rovdjursinventeringen
Nu är det dags för SAM-ansökan 2021
Mer pengar till omarrondering i Dalarna
Betesförmedlingen lever vidare

Foto: Lars Johansson, Mostphotos

Förlängningsåren 2021–2022 för Landsbygdsprogrammet 2014–2020

Eftersom manusstoppet för tidningen ligger precis i skarven till när länsstyrelserna får tilldelning av förlängningsårens medel kan denna artikel inte vara så detaljerad. Nyheter finns på Jordbruksverkets hemsida och det går också att kontakta din länsstyrelse med frågor.

JORDBRUKARSTÖD

De stöd som söks i SAM-ansökan kommer att flyta på som vanligt med få ändringar. Några ersättningar stängs för nyanslutning och ersättningsnivåer för betesmarker höjs.

INVESTERINGSSTÖD FÖR LANTBRUK

Flera av investeringsstöden kommer att få nya pengar. Det viktigaste är att länsstyrelserna kommer att handlägga ansökningar som redan har skickats in i de åtgärder som kommer att tilldelas medel och vara öppna även fortsättningsvis. Detta gäller inte minst för stödet för ökad konkurrenskraft.

Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor och investeringsstöd för minskade utsläpp av växthusgaser och ammoniak kommer inte att tillföras nya medel.

MILJÖINVESTERINGAR

Det kommer nya pengar till rovdjursavvisande stängsel och anläggning och restaurering av våtmarker. Miljöinvesteringarna för engångsröjning av betesmarker, reglerbar dränering och anläggning av tvåstegsdiken kommer inte tillföras några pengar under förlängningsåren.

ANDRA INVESTERINGSSTÖD FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING

Nya pengar kommer att tillföras investeringsstöd till gödselbaserad biogas. Jakten på nya energikällor och fossilfri energi pågår men vi har få anläggningar i våra områden. Investeringsstödet för förnybar energi stängs däremot.

Investeringsstöd för att skapa nya jobb kommer att finnas kvar och det kommer nya pengar till åtgärden. Här finns utrymme för er som ser möjligheter i olika platsbundna värden i våra län att starta och utveckla företagande.

De riktigt stora stödbeloppen i program-

met har tidigare gått till bredbandsutbyggnad. Denna åtgärd får inte nya medel under förlängningsåren. Åtgärden för småskalig infrastruktur ges inte heller mer pengar. Stöd för investeringar i service och fritid och stöd för natur- och kulturmiljöer får däremot ytterligare medel. Stödet för infrastruktur för rekreation och turistinformation kommer troligen att flyttas över till Tillväxtverket.

Till samarbetsåtgärden kommer nya medel som bland annat kan användas för arbetet med Sveriges livsmedelsstrategi. Här pågår intressant utvecklingsarbete i båda länen som det är angeläget att fortsätta med.

Mer pengar kommer också att fördelas till rådgivning och kursverksamhet inom de olika insatsområdena för Rikt odlingslandskap, Greppa Näringen och Ekologisk produktion samt Nya jobb. Här kommer ni att erbjudas olika aktiviteter digitalt och förhoppningsvis senare på plats för att ses och utbyta erfarenheter.

Gävleborg:
Berit Löfgren
berit.lofgren@lansstyrelsen.se
010-225 14 36

Dalarna:
Håkan Mowitz
hakan.mowitz@lansstyrelsen.se
010-225 02 53

Redaktion:

Berit Löfgren, Maria Krantz, Jenny Larsson, Håkan Mowitz, Jenny Bransell, Anders Johansson, Simon Viklund, Maja Widell, Joakim Hellgren, Märta Ohlsson, Anna Hernell, Kristin Larsson

Ansvarig utgivare: Mats Hindström

Layout: Dolling Tahko | Tryck: Taberg Media Group AB Upplaga: 5 000 ex

Adressändringar och prenumerationer:

Gisela Kayal, gisela.kayal@lansstyrelsen.se, 010-225 02 48

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling - Europa
Investerar i landsbygdsområden

Betesförmedlingen lever vidare

Har du behov av ytterligare betesmarker till dina djur, eller har du marker som behöver bli betade? Länsstyrelsens betesförmedling finns kvar även under 2021 och är ett utmärkt verktyg för att även fortsättningsvis ha god skötsel av våra värdefulla betesmarker.

Sedan ett par år tillbaka har våra båda länsstyrelser tillhandahållit en betesförmedling på våra respektive hemsidor. Tanken med den här tjänsten är att djurhållare i behov av betesmark har möjlighet att hitta marker som behöver skötsel, och omvänt, den som har mark kan här hitta de djur som krävs för att sköta den.

Betesförmedlingen hittar du genom att söka efter den på din länsstyrelses hemsida. Därefter fyller du i de uppgifter som efterfrågas, och förhoppningsvis leder det till träff! Förmedlingen gäller

våra betande djurslag – nöt, får, get och häst. Efter registreringen är det upp till de sökande att ta kontakt med varandra och komma överens om hur det fortsatta eventuella samarbetet ska se ut. Frågor som är bra att vara överens om kan vara hur långt avtalet är, eventuella arrenden, vem som sköter stängsel och tillsyn, vem som söker eventuella stöd och röjer igenväxning med mera.

VEM ÄGER MARKEN DU VILL BETA?

Du kanske inte får någon träff i betesförmedlingen, eller så har du som djurägare sett "den perfekta marken" till dina djur, men du vet inte vem som äger den. I sitt närområde vet man ofta vem som äger marken, om inte annat så vet man vem man ska fråga. I andra fall kan det vara klurigare och här kommer tips på hur du kan ta reda på detta genom att använda Lantmäteriets webbtjänster. Vet du fastighetsbeteckningen kan du på www.lantmateriet.se med hjälp av bank-id logga in på Vem äger fastigheten? och sedan söka vidare med uppgift om kommun och fastighetsbeteckning. Vet du inte vad fastigheten heter kan du istället använda tjänsten Min karta, där du kan zooma i kartan och få fram uppgifterna om vem som är ägare. Kartan kan ses

som vanlig karta såväl som flygbild eller fastighetskarta. Väljer du lagret Fastighetskarta kan du klicka fram fastighetsbeteckningen och därefter göra om ovan beskrivna steg för att se vem som är ägare till fastigheten.

EN VIKTIG ÅTGÄRD – INTE BARA VID KRIS

Alla har vi sommaren 2018 i färskt minne, när torkan ställde till det och foderbrist blev en verklighet för många djurägare. Med en aktiv betesförmedling är vi bättre rustade om, eller när, samma situation uppstår igen. Nu är det inte bara vid krissituationer som vi kan ha nytta av betesförmedlingen. Faktum är att vi idag har värdefulla marker utan hävd. Marker med höga natur- och kulturvärden som riskerar att tappas om de växer igen. Vår förhoppning är att dessa marker, genom betesförmedlingen, ska hitta en djurhållare som i sin tur är i behov av mer betesmark.

Gävleborg:
Anders Johansson
anders.s.johansson@lansstyrelsen.se
010-225 14 46

Dalarna:
Ann Eriksson
ann.w.eriksson@lansstyrelsen.se
010-225 03 84

Foto: Ann Eriksson

SAM-ansökan 2021 - vad är nytt och vilka datum gäller?

Den 11 februari öppnar SAM Internet för SAM-ansökan 2021. Sista ansökningsdag är den 15 april.

Det är inte så många nyheter i år. Har du ett åtagande som löpte ut 2020 och vill söka utbetalt även 2021 måste detta åtagande förlängas. Åtagandet förlängs med ett år. Ansökan om förlängning gör du i SAM Internet i samband med att du gör årets SAM-ansökan. Anledningen till att du inte kan söka ett nytt femårigt åtagande är att perioden för nästa landsbygdsprogram kommer att börja 2023. Om du inte haft ett åtagande tidigare kommer det att gå att söka 1-åriga åtaganden för vissa miljöersättningar och

ekologisk produktion. Har du ett åtagande sedan tidigare kan du i vissa fall utöka åtagandet, se tabell. Om du lägger till mark i ditt åtagande kan åtagandet få en ny femårsperiod. Det går också att utöka ett ekologiskt åtagande med djurhållning, om det inte ingått tidigare. Utökning med djurhållning ger en ny femårsperiod. När det gäller skyddszoner, vallodling samt restaurering av betesmarker och slätterängar är det inte möjligt att söka något nytt åtagande eller utöka befintliga åtaganden. När du förlänger ditt åtagande kan du anpassa det enligt dina nuvarande förhållanden. Du kan till exempel ta bort mark som funnits med i åtagandet. Observera att om du har tagit över ett åtagande från

någon annan kan ditt åtagande ha gått ut nu även fast du inte haft det i fem år. Nytt för direktstöden är att värdet på stödrätterna troligen kommer att sänkas på grund av minskad budget för direktstöd. I skrivande stund är detta ännu inte beslutat.

MER INFORMATION OM FÖRLÄNGNING AV ÅTAGANDEN SAMT NYHETER 2021 FINNS PÅ JORDBRUKSVERKETS HEMSIDA, WWW.JORDBRUKSVERKET.SE.

Gävleborg:
Pernilla Månsson
pernilla.mansson@lansstyrelsen.se
010-225 14 44

Dalarna:
Fredrik Löfstrand
fredrik.lofstrand@lansstyrelsen.se
010-225 02 52

Checklista för din SAM-ansökan 2021

- Senast 15 april måste du ha minst 4 hektar jordbruksmark och minst 4 stödrätter för 4 hektar (gäller inte för miljöersättningar).
- Om ditt åtagande för miljöersättning eller ekologisk produktion löpte ut 2020 kan du förlänga det med ett år.
- Kom ihåg att ange alla de produktionsplatsnummer du vill söka djurbaserade stöd för under övriga uppgifter.
- Rapportera händelser som rör nötkreatur till CDB i tid. Du får inget stöd för sent rapporterade djur. Från 2021 kommer du även få ett avdrag för dessa djur.
- De åtaganden som nu är beslutade syns i SAM Internet under Block- och skifteslistan till vänster på skärmen

när du har kartbilden framme och markerar aktuellt block i listan. De åtaganden som inte är beslutade anges istället som ansökta 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 och 2020.

- Om du söker stödet till Unga lantbrukare och är en juridisk person måste du skicka in underlag som styrker den ungas rätt att teckna firma, ägandeförhållandena för den juridiska personen samt något som visar att han eller hon är delaktig i driften. *Dessa dokument måste skickas in varje år!* De ska ha kommit till länsstyrelsen senast sista ansökningsdag, den 15 april. Om intygen kommer in efter den 15 april minskas stödet med 1 procent för varje arbetsdag som de är försenade. Om

intygen kommer in efter den 10 maj får du inget stöd till Unga lantbrukare alls 2021.

- Kom ihåg att ange vilket certifieringsorgan du är ansluten till om du söker någon av de ekologiska ersättningsarna.
- Om du tidigare sökt ett åtagande för Omställning till ekologisk produktion och produktionen nu är godkänd för certifiering måste du aktivt söka ett åtagande för Ekologisk produktion. Åtagande för Omställning till ekologisk produktion övergår inte automatiskt till åtagande för Ekologisk produktion.
- Kom ihåg att uppdatera dina kontaktuppgifter om det skett förändringar.

Använd e-legitimation i SAM Internet

Du behöver ha e-legitimation (BankID) för att kunna logga in på Mina sidor på Jordbruksverkets hemsida och göra SAM-ansökan. E-legitimation är ett elektroniskt sätt att visa sin legitimation och signatur, till exempel på

olika myndigheters hemsidor. Du skaffar e-legitimation hos din bank eller hos Telia.

BRA ATT VETA OM E-LEGITIMATION

- Mobilt BankID är en e-legitimation som finns i din mobiltelefon eller på din surfplatta.
- Om du har ett aktie- eller handelsbolag så måste bolagets firmatecknare lämna in en fullmakt till Jordbruksverket för att den som ska göra ansökan ska kunna logga in på bolagets SAM-ansökan via sin personliga e-legitimation.
- Om du vill att en konsult ska kunna lämna in din SAM-ansökan behöver du också lämna in en fullmakt till Jordbruksverket

Viktiga datum

- **Sista ansökningsdag är den 15 april.** Om ansökan kommer in efter 15 april minskas dina utbetalningar med 1 procent per arbetsdag i totalt 25 kalenderdagar. Kommer SAM-ansökan in efter 10 maj avvisas den.
- **Sista ändringsdag är den 15 juni.** Fram till och med sista ändringsdag kan du ändra i din SAM-ansökan. Efter sista ändringsdag kan du enbart dra tillbaka uppgifter i din SAM-ansökan. Tänk dock på att om du blir aviserad en kontroll minskar dina möjligheter att göra ändringar.
- Mark som ska byta brukare flyttas från en SAM-ansökan till en annan i SAM Internet genom att ta bort skifte och block i den ena ansökan och lägga till dem i den andra. Glöm inte att även föra över stödträterna! Överföring av stödträter gör du på Mina sidor på Jordbruksverkets hemsida. **Både flytt av mark och anmälan om överföring av stödträter ska göras senast den 15 juni.**
- **15 juni är sista dag även för överlåtelse av åtaganden.** För att överlåta åtaganden använder du blanketten "Övertagande av åtaganden och utbetalning av miljöersättningar 2021".
- Det är möjligt att flytta en hel SAM-ansökan från en brukare till en annan även efter sista ansökningsdag. Använd då blanketten "Övertagande av hela SAM-ansökan". Blanketten ska ha lämnats in till länsstyrelsen innan länsstyrelsen har fattat beslut om utbetalning för något av stöden som ingår i ansökan.

ERSÄTTNINGAR SOM TROLIGTVIS GÅR ATT FÖRNYA ELLER FÖRLÄNGA 2021

Ersättning	Kan förlänga med 1 år	Kan söka nytt	Kan utöka befintligt
Betesmarker och slåtterängar	Ja	Ja, 1-årigt	Ja
Betesmarker och slåtterängar - komplement på mark med särskild skötsel	Delvis (ej lövtäkt och bränning)	Nej	Nej
Hotade husdjursraser	Ja	Ja, 1-årigt	Ja
Minskat kväveläckage	Ja	Ja, 1-årigt	Ja
Skyddszoner	Ja	Nej	Nej
Skötsel av våtmarker och dammar	Nej	Ja, 5-årigt	Ja
Vallodling	Ja	Nej	Nej
Fäbodan	Ja	Ja, 1-årigt	Ja
Fäbodan - komplement på mark med särskild skötsel	Ja	Nej	Nej
Restaurering av betesmarker och slåtterängar	Nej	Nej	Nej
Omställning till ekologisk produktion	Nej	Ja, 2-årigt	Ja
Ekologisk produktion	Ja	Ja, 1-årigt	Ja

Ersättningar som troligtvis går att förnya eller förlänga 2021. Innan vi vet hur det blir med åtaganden ska EU besluta om övergångsreglerna.

Länsstyrelsen utreder återkrav 2015–2019

Till följd av den kritik som Sverige fått då det inte funnits någon skuldhantering gällande jordbrukarstöden pågår nu ett projekt för att hantera återkrav för åren 2015–2019. Länsstyrelserna är nu i full gång med att utreda och besluta eventuellt felaktigt utbetalda ersättningar från tidigare år. Arbetet gäller ärenden från 2015 och framåt. Vi arbetar också med

att få till en löpande hantering av återkraven. Att återkravsarbetet inte påbörjats tidigare beror främst på att länsstyrelserna saknat IT-stöd för att kunna genomföra återkrav. Handläggningen av återkraven ska vara klar i september i år. Parallellt med återkraven handläggs de ansökningar om utbetalning som ännu inte blivit beslutade.

Vill du ha dina beslutsbrev och annan post digitalt?

Om du inte redan har skaffat en digital brevlåda så kan det vara bra att göra det. När du har en digital brevlåda får du det mesta av din post från Jordbruksverket, länsstyrelsen och andra organisationer digitalt i stället

för att få papper hem i brevlådan. Det är gratis och helt frivilligt att ha en digital brevlåda.

Läs mer om digitala brevlådor: www.jordbruksverket.se/digitalbrevlادا

Markägare måste ta bort invasiva arter

Visste du att det finns en skyldighet att bekämpa vissa arter som finns på din mark? Det handlar om de arter som står på EU:s lista över invasiva främmande arter. Detta gäller både arter på mark och arter i vatten och det gäller alla markägare - privata, statliga och kommunala.

VAD ÄR EN INVASIV ART?

Främmande arter som hotar den biologiska mångfalden kallas för "invasiva främmande arter". Samhällets kostnader

för bekämpning av dessa är stora och ökar. Signalkräfta, jättebalsamin och jätteloka är några av de arter som spritt sig i naturen och orsakar problem och därför räknas till de invasiva arterna.

MARKÄGAREN HAR ETT ANSVAR

Länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg genomför bekämpningar i de skyddade områdena i länen. Där har vi ett ansvar att ta bort de invasiva arterna. Andra markägare har motsvarande ansvar. Har du fått kännedom om att det växer en art som finns på EU:s förteckning över invasiva främmande arter på din fastighet, har du en skyldighet att bekämpa den. Denna skyldighet gäller i alla typer av miljöer, både produktionsmark, i trädgårdar och i naturmiljön.

LÄNSSTYRELSEN SKRIVER BREV TILL MARKÄGARE

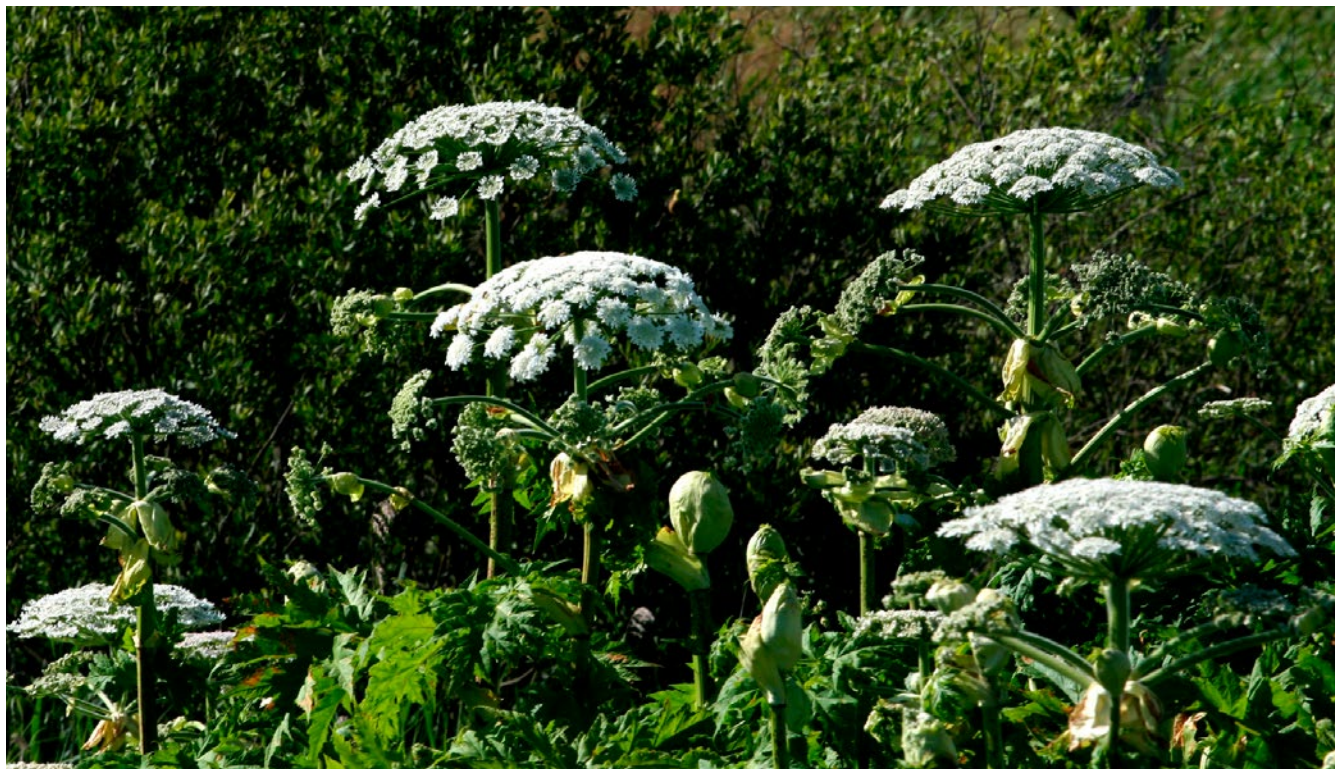
Länsstyrelsen kan, i och med den nya lagstiftningen, faktiskt gå in och göra insatser på privat mark om någon invasiv art har hittats. Men i första hand uppmanar vi markägaren att göra bekämpningen själv. Under våren 2021 kommer Länsstyrelsen i Dalarna göra det genom att skicka ut ett brev till alla på vars mark vi har hittat jättebalsamin eller jätteloka. Vi har sökt upp arterna i Artportalen, som är en webbplats för observationer av Sveriges växter, djur och svampar. Sedan har vi letat upp vem som äger marken så att rätt markägare får vår information. En del av markägarna är kommuner eller företag – ansvaret gäller alla.

Närbild på en blommande jättebalsamin.

Foto: Agneta Arnesson Westerdahl

Jättelikor i full blom.

HAR DU INTE FÅTT NÅGOT BREV, KAN DU ÄNDÅ FÅ RÅD

I brevet uppmanar vi markägarna att utrota arten och ger råd på hur man känner igen den och hur den ska bekämpas. I år kommer inga kontroller på utrotningsinsatserna att göras, utan vi hoppas på frivilliga insatser. Kommer det inget brev till dig, fast du vet att någon av dessa arter finns på din mark, kan det bero på att just den platsen inte har rapporterats i Artportalen. Även om du inte får något brev från oss om detta, kvarstår dock ansvaret – du måste ta bort arten. Vill även du få information om hur man bäst genomför utrotningen kan du kontakta oss så skickar vi det till dig.

RAPPORTERA INVASIVA ARTER

Vem som helst kan rapportera in arter de sett i naturen och även söka bland de över 50 miljoner fynduppgifterna som privatpersoner och yrkesverksamma naturvårdstjänstemän och forskare har bidragit med. Om du hittar vad du misstänker är en invasiv främmande art kan man rapportera in arten på en enklare variant av Artportalen, som bara hanterar invasiva arter. Den heter www.invasivaarter.nu. Allmänhetens rapporter är viktiga för att kunna följa arternas förekomst och utbredning, och för att kunna förebygga fortsatt spridning. Rapporterna av invasiva arter hamnar i Artportalen om du rapporterar i

inloggat läge. Det går även att rapportera utan att vara inloggad, men de rapporterna publiceras först efter granskning.

HAR DU FRÅGOR OM INVASIVA ARTER OCH HUR MAN BEKÄMPAR DEM, ÄR DU VÄLKOMMEN ATT KONTAKTA DIN LÄNSSTYRELSE.

Länsstyrelsen i Dalarnas arbetsgrupp för invasiva arter:
invasivaarter.dalarna@lansstyrelsen.se

Har du allmänna frågor om invasiva arter som gäller för Gävleborgs län, kan du kontakta: miljoanalys.gavleborg@lansstyrelsen.se

Dalarna:
Maria Jons
maria.jons@lansstyrelsen.se
010-225 03 43

Vem tycker du ska bli Årets ängsbrukare i Dalarna 2021?

Att det över huvud taget finns några ängar kvar i Dalarna beror på att det finns enskilda människor, familjer och föreningar som lägger ner ett enormt arbete på att sköta sina ängar.

För att uppmärksamma dessa personers viktiga arbete och sporra till fortsatta in-

satser delar Länsstyrelsen ut ett hederspris till Årets ängsbrukare i Dalarna.

Pristagaren utses av en jury med representanter från Dalarnas fornminnes- och hembygdsförbund, LRF, Naturskyddsföreningens länsförbund och Länsstyrelsen i Dalarnas län.

VÄLKOMMEN ATT LÄMNA DITT FÖRSLAG SENAST DEN 18 APRIL TILL sarah.lagerberg@lansstyrelsen.se eller med brev till Länsstyrelsen i Dalarnas län, Sarah Lagerberg, 791 84 Falun.

SKRIV:

- Vem/vilka som du föreslår som pristagare.
- Vilken äng han/hon/de sköter.
- Varför din kandidat är värd priset.
- Ditt eget namn och adress eller telefonnummer.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Mer pengar till omarr

I Dalarna är fortfarande drygt en halv miljon hektar produktiv skogs- och jordbruksmark starkt ägosplittrad. Riksdagen beslutade i december 2020 att avsätta mer pengar till omarrondring i länet.

Ägosplittring innebär att fastighetsskiftena är små, avlånga och utspridda över stora områden och berör många ägare. Dalarna är det län där denna splittring är som störst. Syftet med en omarrondring är detsamma som vid flera tidigare markreformer, nämligen att anpassa en omodern fastighetsstruktur till ett modernt brukande. Resultatet är fastigheter med större och färre skiften.

MER STATLIGA MEDEL

Att riksdagen beslutat att skjuta till de nya pengarna är en tydlig signal på att de ser betydelsen av omarrondring för Dalarnas utveckling och att de tror på det nya arbetssättet. För budgetåret 2021 anslås ett tillskott på 10 miljo-

ner kronor och därefter planeras en förstärkning med 20 miljoner kronor årligen.

De nya medlen kommer att användas till att kontakta fler markägare och starta upp nya förarbeten inför eventuella omarrondringar. De kommer dock framförallt att användas för att bekosta statens del av förrättningskostnaderna vilket bidrar till att begränsa markägarnas kostnader.

Med den förstärkta finansieringen är målsättningen en omarrondringstakt på 8 000–10 000 hektar per år vilket innebär att det tar cirka 60 år att omarrondera de ägosplittrade delarna av Dalarna.

NYTTAN MED OMARRONDERING

En omarrondring ger markägarna bättre förutsättningar att sköta skogen på ett rationellt sätt vilket leder till en ökad årlig skogstillväxt. Den ekonomiska nyttan för den enskilde markägaren ligger ofta långt fram i tiden.

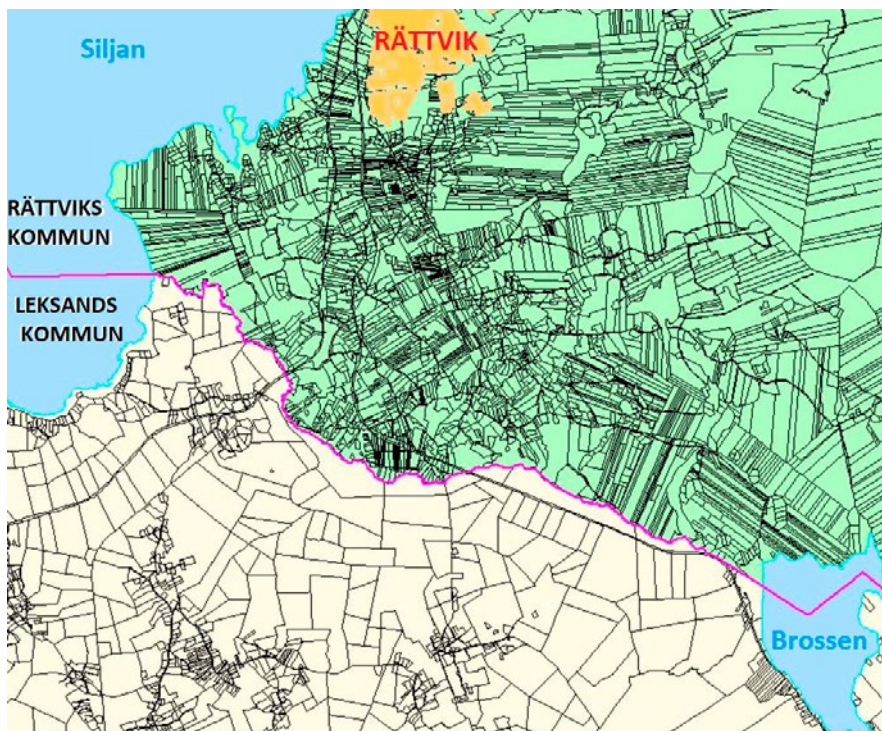
Ur ett samhällsperspektiv är nyttan av omarrondring tydlig och bestående. En ökad skogsproduktion ger bättre tillgång på råvara för skogsindustrin, ökad

sysselsättning och skatteintäkter, vilket bidrar till långsiktigt hållbar landsbygdsutveckling. En omarrondring leder dessutom till minskade terrängtransporter, positiva klimateffekter genom ökad inlagring av kol, minskade administrativa kostnader för myndigheter och en stärkt rättssäkerhet. Omarrondring ger också en unik möjlighet att inventera och vid behov bevara värdefull natur, kulturmiljövärden och områdets sociala värden.

Arbetet med att föra samman små skiften till större områden har pågått under mycket lång tid. Ett antal omarrondringar har genomförts och pågår. Arbetet har dock gått alldeles för långsamt. Flera myndigheter och regionala aktörer har därför sedan 2018 arbetat enligt ett nytt arbetssätt för att få fart på arbetet.

NYTT ARBETSSÄTT

Grundstenarna i det nya arbetssättet inför omarrondring i Dalarna är mindre geografiska områden, bättre dialog med markägarna, större delaktighet och enhetlig information. När Länsstyrelsen i Dalarnas län får signaler från markägare att det finns intresse av att göra något åt byns fastighetsstruktur bjuds alla markägare i området in till förut-sättningslösa möten. Där samtalar de

Fastighetsstruktur i Rättvik (ej omarronderat) och Leksand (omarronderat).

Illustration: Länsstyrelsen i Dalarnas län

omarrondering i Dalarna

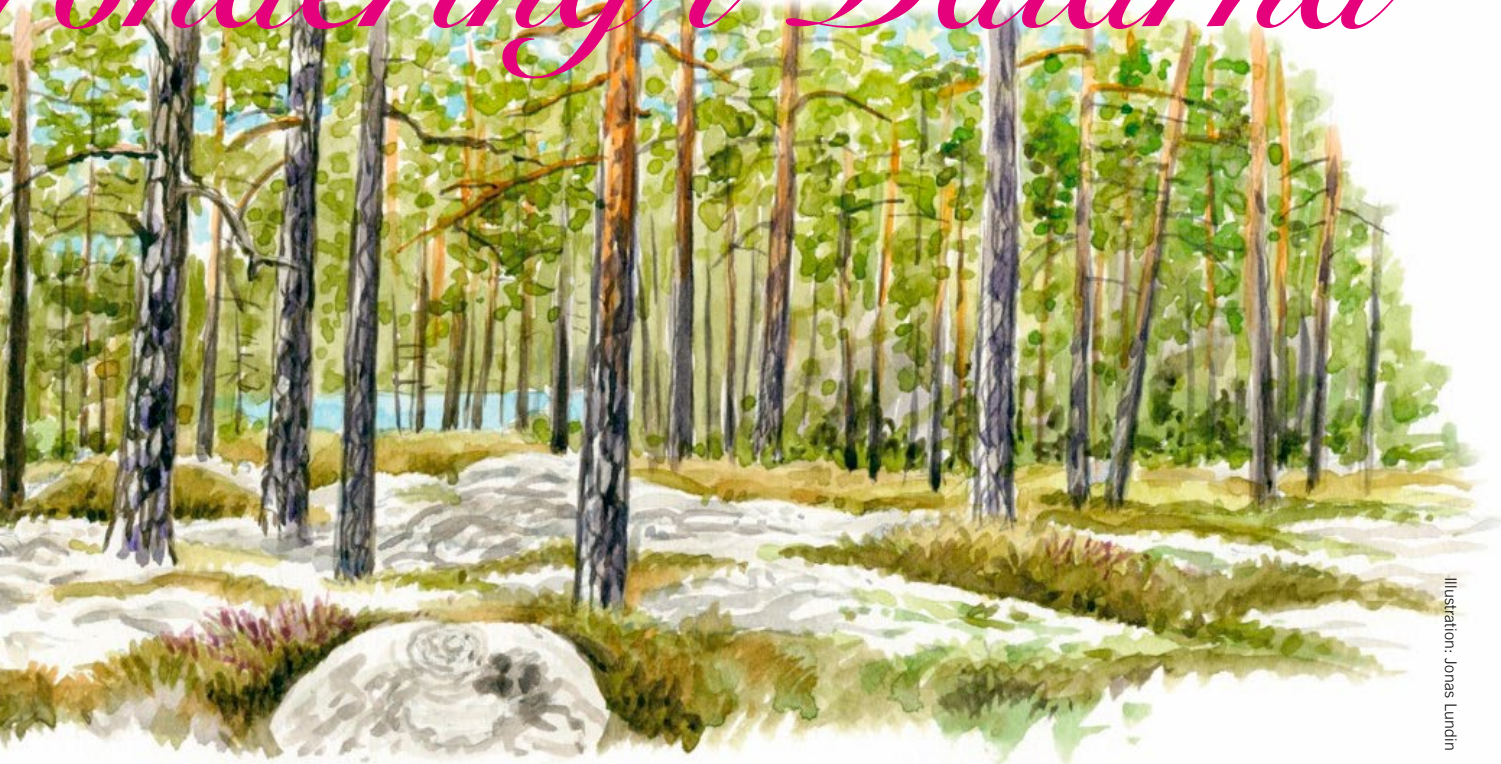

Illustration: Jonas Lundin

om vad de värdesätter med sin mark och hur de ser på dess framtid. De får också veta vad en omarrondering innebär och vilka alternativ som finns.

Efter ett par sådana möten får markägarna bestämma om de vill gå vidare och inleda ett förarbete inför en eventuell omarrondering. Under förarbetet beskriver man gemensamt vilka förutsättningar, behov och önskemål just den byn och dess markägare har. Skogens natur- och kulturmiljövärden inventeras och beskrivs. Andra värden som till exempel vandringsleder, badplatser, vindkraftsparker och jakt beskrivs och diskuteras. Ett tiotal markägarmöten genomförs med olika teman såsom ekonomi, juridik, generationsskifte och andra frågor markägarna vill veta mer om. I förarbetet medverkar förutom berörda markägare och Länsstyrelsen även Lantmäteriet, Skogsstyrelsen och kommunen. Förarbetet finansieras med statliga medel och kostar inte markägarna någonting.

Förarbetet pågår tills markägarna har fått svar på de frågor som är möjliga att besvara och nödvändiga underlag är framtagna. Det kan ta ett till två år. I slutet av förarbetet bestämmer markägarna om de vill att en ansökan om omarronderingsförrättning ska skickas in till Lantmäteriet. Innan en omarrondering kan göras prövar Lantmäteriet

om villkoren för en sådan uppfylls. Villkoren är att motståndet hos markägarna inte får vara för stort och att vinsterna med omarronderingen måste vara större än kostnaderna. Är villkoren uppfyllda beslutar Lantmäteriet om omarronderingsförrättning och ansvarar för den. Förrättningen finansieras av de berörda markägarna och av staten.

FRAMGÅNGSRIKA FÖRARBETEN

Det nya arbetssättet har tillämpats i två år med framgång. Arbetet har resulterat i ett lägre motstånd än tidigare mot omarrondering hos berörda markägare.

I Stumsnäs i Rättviks kommun ansökte markägarna våren 2019 om omarrondering efter slutfört förarbete. Lantmäteriet gjorde samma år en opinionsprövning för att mäta motståndet mot omarrondering. Resultatet blev mycket överraskande, endast 18 procent av de tillfrågade markägarna var emot en omarrondering. I de opinionsprövningar som Lantmäteriet tidigare genomfört i olika delar av Dalarna har motståndet varit väsentligt högre, oftast mer än 35 procent. Därefter godkändes Lantmäteriets beslut att genomföra omarrondering i Stumsnäs utan att någon markägare överklagat. Detta har aldrig tidigare inträffat i en sådan förrättning.

I Gulleråsen i Rättviks kommun avslu-

tades förarbetet med att markägarna i december 2019 lämnade in ansökan om omarrondering till Lantmäteriet som nu handlägger ärendet. Lantmäteriet planerade för ett öppningssammanträde för eventuellt tillståndsbeslut före sommaren 2020. På grund av coronapandemin har tyvärr detta möte flyttats fram. Parallellt med detta fortsätter den väggrupp som tillsatts under förarbetet med projektering av nya vägar.

I Rommarheden/Hole i Malung-Sälens kommun har förarbetet kommit ungefär halvvägs. Det som återstår har flyttats fram på grund av rådande coronapandemi. Troligen kommer markägarna i Rommarheden/Hole under 2021 att kunna besluta om de vill lämna in en ansökan om omarrondering eller inte.

HUR SER DET UT I DIN BY?

Är du intresserad av att veta mer om hur fastighetsstrukturen ser ut i din by och vilka möjligheter till förändring som finns är du varmt välkommen att höra av dig till oss.

Dalarna:
Therese Holmquist
therese.holmquist@lansstyrelsen.se
010-225 02 35

Dalarna:
Anita Lundmark
anita.lundmark@lansstyrelsen.se
010-225 02 98

Så kan du delta i rovdjursinventeringen

Allmänhetens rapporter om observerade djur eller spår av rovdjur är till stor hjälp för Länsstyrelsens årliga inventering av de stora rovdjuren. Ditt engagemang är betydelsefullt. Läs mer om hur du kan bidra.

Ett enkelt sätt att rapportera rovdjursobservationer är att använda Skandobs. Skandobs är en e-tjänst där vem som helst kan rapportera sina observationer av björn, järv, lodjur eller varg. Skandobs finns för webbläsare (www.skandobs.se) och som kostnadsfri app till Android- eller iOS-enhet. Om du inte har möjlighet att använda Skandobs kan du istället kontakta Länsstyrelsen och rapportera vad du sett. Det är också viktigt att du rapporterar din observation så snart som möjligt, spår kan förstöras fort.

Inventeringarna utförs enligt Naturvårdsverkets instruktioner och naturbevakarna har särskilda kriterier att följa när de fastställer förekomsten av exempelvis föringringar och familjegrupper. Kriterierna är artspecifika och är anpassade efter arternas skilda biologi och levnadssätt. Du kan läsa mer om

Foto: Mospix

Lodjur

den nationella inventeringsmetodikerna på Naturvårdsverkets hemsida.

Inventeringsarbetet genomförs främst genom spårningar på snö. För varg är DNA-prov från spillning eller urin ett viktigt komplement. Länsstyrelsen

skickar prover till Viltskadecenter som analyserar och återkommer med information om den individ som provet kommer från. Foton och film på rovdjur kan också användas i inventeringen förutsatt att Länsstyrelsen kan fastställa var och när fotot togs. Därför uppmanar Länsstyrelsen jägare och markägare som använder viltkameror vid till exempel utfodringsplatser för vildsvin eller vid saltstenar, att kontakta Länsstyrelsen då man fångat rovdjur på bild med sina kameror.

Du som rapporterat in en rovdjursobservation har också möjlighet att följa med Länsstyrelsens naturbevakare ut i fält för att kvalitetssäkra din observation. Att artbestämma ett spår kan i vissa fall vara svårt. Stora hundspår kan till exempel vara svårt att skilja från varg. Svåra spårförhållanden till följd av exempelvis töväder eller kall lös snö kan göra att även den erfarna tar miste på art. För att avgöra antalet djur i en löpa behöver den följas en längre sträcka.

För att vara behörig att kvalitetssäkra rovdjursspår ska man bland annat ha genomgått Viltskadecenters inventeringskurs med godkända resultat.

Foto: Jan Tisek

Spårlopa efter 7 vargar.

Foto: Peter Wallin

Järvstämpel i mjuk snö.

Foto: Peter Wallin

Järvstämpel i lös snö.

Länsstyrelsens fältpersonal som inventerar rovdjur har alla genomgått kursen. Fälterfarenheten är också viktig. Vid varje spårningstillfälle lär man sig något nytt om djurens beteenden. Ute i fält gör man spännande upptäckter som man sällan läser om i textböckerna.

ÄR DU NYFIKEN PÅ ATT LÄRA DIG MER OM DE VILDA DJURENS SPÅR OCH LEVNADSSÄTT?

När snön har lagt sig och alla spår som djuren lämnar efter sig är lättare att se, kan du bege dig ut i skogen med en

spårbok i handen. Spår i snön kan avslöja vilka arter som finns i din närhet, hur djuren rör sig, vilka miljöer de föredrar och vad de äter.

Dalarna:
Maja Widell
maja.w.widell@lansstyrelsen.se
010-225 03 42

Gävleborg:
Simon Viklund
simon.viklund@lansstyrelsen.se
010-225 15 05

Om du inte har möjlighet att använda Skandobs kan du kontakta Länsstyrelsen och rapportera vad du sett.

Dalarna:
Lena Berg
lena.berg@lansstyrelsen.se
010-225 03 16

Arne Söderberg
arne.soderberg@lansstyrelsen.se
010-225 03 79

Gävleborg:
gavleborg@lansstyrelsen.se
010-225 10 00

Sök pengar och förverkliga idéer! Tillsammans kan vi minska samhällets påverkan på klimatet.

Har du en idé om en fysisk investering för att minska samhällets klimatpåverkan? Då kan du söka pengar från Klimatklivet. Genom smarta, innovativa lösningar kan vi minska utsläppen av växthusgaser och gå mot ett mer klimatsmart samhälle samtidigt som du ofta även sparar pengar på dessa "gröna" lösningar. Många energikonverteringar inom lantbruket har fått stöd från Klimatklivet då lantbruk är ett prioriterat område inom detta stöd.

Ansökningsomgångar kvar 2021:

- Ansökningsperiod 2: 13–27 april
- Ansökningsperiod 3: 24 augusti – 9 september
- Ansökningsperiod 4: 8–18 november

Ansökan och mer information hittar du på www.naturvardsverket.se/klimat

Länsstyrelsen kan ge råd gällande Klimatklivet.

Varmt välkommen att höra av dig till oss på Länsstyrelsen för mer information!

Gävleborg:
Linda Hillberg
linda.hillberg@lansstyrelsen.se
010-225 14 05

Gävleborg:
Åsa Eklund Öberg
asa.eklundoberg@lansstyrelsen.se
010-225 12 97

Dalarna:
Annika Varghans
annika.varghans@lansstyrelsen.se
010-225 04 80

Support för att göra SAM-ansökan 2021 - Gävleborgs län

På grund av rådande pandemi kommer Öppet hus som normalt anordnas i länet inte genomföras under 2021.

Länsstyrelsen erbjuder istället support via telefon för dig som kan logga in på SAM Internet på egen hand. Om du är i behov av support för att göra din SAM-ansökan när du en handläggare på telefonnummer 0771-67 00 00 vardagar mellan klockan 8–16. Sista två veckorna innan sista ansökningsdag är öppettiderna utökade till klockan

20.00 respektive 22.00. Innan du kontaktar Länsstyrelsen är det en fördel om du har loggat in och påbörjat din ansökan i SAM Internet. Du som inte har tillgång till e-legitimation eller dator för att göra SAM-ansökan kan kontakta Pernilla Månsson på telefonnummer 010-225 14 44 eller Åsa Andersson på telefonnummer 010-225 14 22 för att höra hur vi kan vara behjälpliga.

Sista ansökningsdag för SAM-ansökan 2021 är 15 april!

Support för att göra SAM-ansökan 2021 - Dalarnas län

På grund av rådande pandemi kommer Öppet hus som normalt anordnas i länet inte genomföras under 2021.

Länsstyrelsen erbjuder istället support via telefon för dig som kan logga in på SAM Internet på egen hand. Om du är i behov av support för att göra din SAM-ansökan när du en handläggare på telefonnummer 0771-67 00 00 vardagar mellan klockan 8–16. Innan du kontaktar Länsstyrelsen är det en fördel om du har loggat in och påbörjat din ansökan i SAM Internet.

För dig som inte har tillgång till e-legitimation eller dator finns det möjlighet att ordna med en fullmakt. Du kan sedan anlita en konsult för att göra ansökan eller ta hjälp av någon annan för att logga in i SAM Internet. Har du frågor kring detta när du Länsstyrelsen på 0771-67 00 00. Tänk på att skaffa fullmakt i god tid.

SAM Internet öppnar redan 11 februari. Sista ansökningsdag för SAM-ansökan 2021 är 15 april!

Grundkurs i ekologisk fruktodling - tre dagars digital kurs

Länsstyrelserna i Gävleborg och Dalarna bjuder tillsammans med Föreningen Sörmlandsäpplen in till en digital grundläggande kurs i ekologisk fruktodling.

Denna tredagars kurs ger dig en grund om ekologisk fruktodling och de kunskaper som krävs för att "komma till skott" och starta en odling. Under kursen kommer vi diskutera ämnen såsom:

- val av plats, förberedelse av jord och jordförbättring
- krav på odlingsplats och förberedelse av odlingsplats
- odlingsystem och plantering
- plantor och sorter
- verktyg, redskap och maskiner för anläggning
- drift av odling, bevattning och gödsling
- skadegörare och sjukdomar samt hur man skyddar sig mot dem
- pollinering, biologisk mångfald, kompletterande bär och frukter
- underlag för beräkning av anläggningskostnader.

Kursledare är Kirsten Jensen, rådgivare för frukt och bär samt fleråriga grönsaker vid Länsstyrelsen i Västra Götaland.

När: Kursen är uppdelad på tre dagar. Fredag-lördag 16–17 april och fredag 23 april 2021. Kl. 9.00-15.00 respektive dag. Aktiviteten är kostnadsfri och genomförs inom Landsbygdsprogrammet som finansieras av EU och svenska staten.

Anmälan: Senast måndag 5 april 2021, max 25 deltagare. Anmälan sker via Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/gavleborg. Information och anmälan hittar du under "Kommande händelser".

Foto: Karin Ellgårdt Fredlund

Har du funderat på småskalig äggproduktion?

Passa på att delta på en inspirerande digital kurs om småskalig äggproduktion uppdelad på två eftermiddagar. Under kursen får du grunderna i att starta småskalig äggproduktion.

Vi kommer diskutera följande:

- Olika sätt att hålla höns och producera ägg på. Konventionellt versus ekologiskt.
- Grundförutsättningar, såsom byggnader, dagliga tillsyn, förbrukningsvaror som foder, gödsel och avfall.
- Regler att rätta sig efter gällande hantering, märkning, försäljning och djurskydd.
- Ekonomisk lönsamhet, andra värden och modeller för småskalig produktion.
- Uppfödning och avlivning samt hönans liv däremellan.

När: Tisdag och torsdag den 16 och 18 mars 2021.

Kl. 13.00-16.00 respektive dag. Aktiviteten är kostnadsfri och genomförs inom Landsbygdsprogrammet, som finansieras av EU och svenska staten.

Anmälan: Senast torsdag 4 mars 2021, max 15 deltagare.

Anmälan sker via Länsstyrelsen Gävleborgs hemsida www.lansstyrelsen.se/gavleborg. Information och anmälan hittar du under "Kommande händelser".

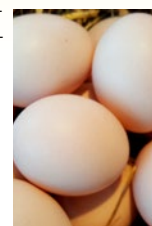

Foto: Karin Ellgårdt Fredlund

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden